

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

לפני כבוד השופטת סיגלית מצא

המבקש:

ד"ר עמוס סבו

ע"י ב"כ עוה"ד זיו מאור

נגד

המשיבה:

מכבי שירותי בריאות

ע"י ב"כ עוה"ד גלית בונה ואח'

החלטה

1. בפניי בקשה להורות למשיבה להמציא למבקש פרטים ביחס לזהות מתלוננים שהגישו תלונות נגד המבקש, החל מיום 1.1.2024, למעט מידע אשר גילוי עולול לפגוע בפרטיות ובסודיות הרפואית של המתלונן.

הבקשה הובאה בפניי במסגרת תורנות אזרחית.

א - העובדות

2. המבקש הנו רופא, המספק שירותי רפואה למבוטחי המשיבה, מכבי שירותי בריאות (להלן: "מכבי"), החל מיום 11.4.2011 (הסכם ההתקשרות צורף כנספח א' לבקשה).

3. לדברי המבקש, הוא נהג להביע את מחאתו נגד גל המחאות שפקדו את הארץ בתקופה האחרונה באמצעות התייצבות באזורי המחאה והנפת שלטים ובהם מסרים נגד המוחים.

4. ביום 14.4.2024 העלה המבקש לרשת החברתית "טוויטר" צילום ובו הוא מופיע כשהוא נושא נשק. תחת הצילום הופיע הכיתוב:

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

"בחופשה ממילואים. כך עמדתי אתמול מול שיירת הזומבים בחיפה".

5. ביום 21.4.2024 פרסם אדם, המזוהה ברשת החברתית X כרוני הראל, תגובה להודעת המבקש (נספח ב' לבקשה), כדלקמן:

זהו ד"ר עמוס סבו.
רופא בקופות החולים "מכבי" ו"כללית".
אם יש לכם מה לומר לקופות אלה, כתבו להם.
הדגישו כי פנייתכם איננה פוליטית.
חפשו בגוגל "מכבי תלונות הציבור" או "כללית תלונות הציבור".

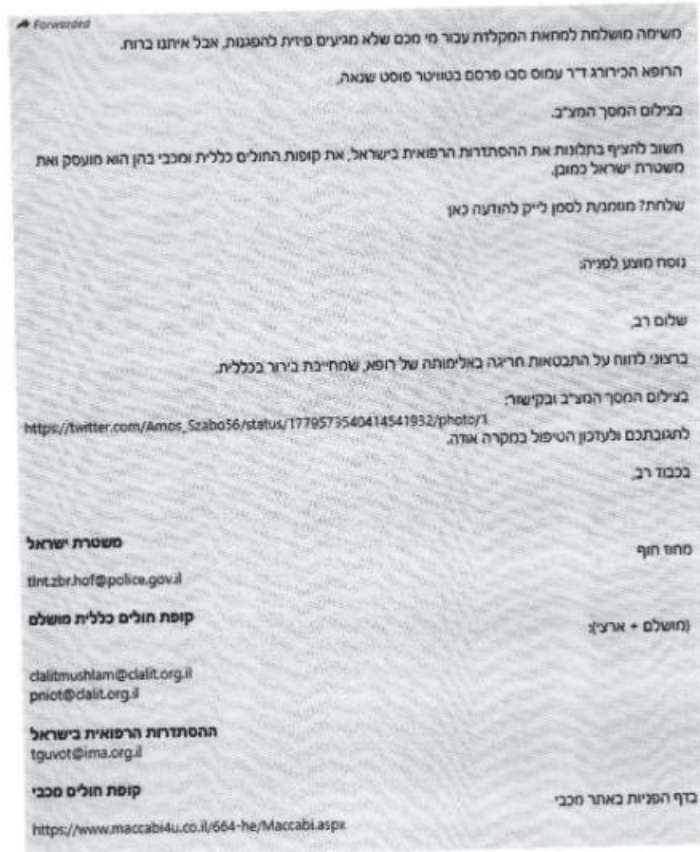
6. במקביל, הובא לידיעת המבקש כי הופצו בקבוצות המזוהות עם המחאה קריאות לפעילי המחאה להתלונן נגד המבקש במשטרה, בקופת חולים כללית, בהסתדרות הרפואית בישראל ואצל המשיבה.

7. להלן הודעה שצורפה לבקשה (נספח ג' לבקשה):

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

8. החל מיום 15.4.2024 ואילך, הוגשו למשיבה 18 תלונות כנגד המבקש - 16 פניות מחברי מכבי שאינם נמנים עם מטופלי המבקש ו-2 פניות מפונים שאינם חברי מכבי.

לטענת המבקש, הוגשו התלונות בעקבות הקריאה להגיש תלונות נגדו עקב התנגדותו למחאה.

המבקש לא הבהיר האם הוגשו תלונות נגדו גם לקופת חולים כללית ו/או הסתדרות הרופאים ו/או משטרת ישראל.

9. בתגובתה הודתה המשיבה כי כל התלונות עסקו בצילום המבקש נשוא הבקשה (סעיף 20 לתגובת המשיבה).

עוד טענה המשיבה כי כל התלונות נכתבו בלשון ראויה.

10. תוכן התלונות לא נחשף בפניי.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

יחד עם זאת, בתגובתה ציטטה המשיבה משתי תלונות:

"... הפנייה שלי היא אינה פוליטית כל אחד רשאי לדעותיו.
הבעיה היא האיום עם הרובה ביד..."

"... נדהמתי לראות תמונה של רופא העובד במכבי עם
נשק M16 ומחסנית בהכנס מאיים על מפגינים..."

11. סמוך לאחר מכן פנתה למבקש גב' אסנת מיטב, האחראית על פניות הציבור מטעם מכבי במחוז הצפון (להלן: "הממונה"), והודיעה לו שהתקבלו מספר תלונות על מעורבותו בהפגנות וכי המשיבה החליטה שלא לנקוט כל פעולה בעקבות תלונות אלה.

12. ביום 6.5.2024 פנה המבקש, באמצעות ב"כ, לממונה, בדרישה למסירת העתק מהתלונות שהוגשו כנגדו וכן זהות המתלוננים (המכתב צורף כנספח ד' לבקשה).

13. ביום 16.5.2024 התקבלה תשובת המשיבה הדוחה את הדרישה.

בתשובתה טענה המשיבה כי משהחליטה שלא לנקוט כל פעולה כנגד המבקש בעקבות התלונות, אין סיבה להעביר לו את פרטיהם האישיים של המתלוננים. עוד טענה המשיבה כי ממילא אין היא חייבת לעשות כן, לא מכוח הדין ולא מכוח נהליה (המכתב צורף כנספח ה' לבקשה).

14. ביום 19.11.2024 הוגשה הבקשה.

בהחלטתי מיום 19.11.2024 הוריתי על המצאת הבקשה והחלטתי למשיבה, הוריתי למשיבה להגיש תגובה לבקשה וקבעתי מועד לשמיעת הבקשה.

ביום 22.12.2024 הגישה המשיבה תגובתה וביום 26.12.2024 טענו הצדדים בעל פה.

ב – טענות הצדדים

15. אלה טענות המבקש בקצרה:

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

- א. לבית משפט השלום סמכות לדון בתביעה מכוחה סיפא לסעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות");
- ב. המשיבה ציטטה חלק מהתלונות, אך אין לדעת האם חלקים אלה מייצגים את כל התלונות. משכך, יש לדחות את טענת המשיבה, על בסיס אותם ציטוטים חלקיים, כי אין בתלונות משום לשון הרע;
- ג. המשיבה יכולה לצרף את תוכן התלונות תוך הגנה על הפרטיות של המתלוננים. בנסיבות אלה קמה חזקה כי צירוף התלונות במלואן הייתה פוגעת במשיבה;
- ד. אין ספק כי התלונות עשויות לפגוע במבקש במשרתו, במשלח ידו או במקצועו ברמה ההוכחה הנדרשת לצורך בקשה זו. גם אם התלונות לא יפורסמו, עצם העובדה שהוגשו נגד המבקש 18 תלונות עשויה לפגוע בו;
- ה. סעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע") אינו חל בענייננו, באשר לא מתקיימות החזקות הקבועות שבסעיף 16(ב)1 ו-3 לחוק איסור לשון הרע. לא רק שאין ענין לציבור בתלונה, יש אינטרס ציבורי להרתיע אנשים מלעשות שימוש לרעה במוסד התלונות לציבור;
- ו. אין ספק שלפחות מי שיזם את הפניות ביקש לפגוע במשלח ידו של המבקש בנושא שלא קשור לתוכן הפנייה. בנסיבות אלה, חופש הביטוי נסוג אל מול הזכות לשם טוב וזכות הפנייה לערכאות;
- ז. בתלונות המסוימות שהוגשו, לא הייתה ציפייה לגיטימית לסודיות, שכן, ככלל, מועברות התלונות לעיון הגילון. לנילון אף זכות לשימוע בהתאם לדין;
- ח. סעיף 14(ב) לתקנון המשיבה קובע כי בבחינת הליקויים העולים מתוך התלונה ייתן האחראי דעתו לכל ההיבטים הכרוכים והנובעים מהתלונה. כלומר, לא רק תוכן התלונה הוא נושא לטיפול, אלא גם האפשרות לשימוש לרעה במנגנון התלונות הוא נושא הדורש טיפול שיש לתת עליו את הדעת;

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

ט. על מנת לשמור על האינטגריטי של המערכת יש למצות את הדין עם מי שעושה בה שימוש לרעה. מסירת שמו של מי שעושה שימוש לרעה במנגנון הגשת התלונות היא חלק מתפקידו של הממונה בגדר תפקידו לשמירת היושרה של המערכת ואמון הציבור בה;

י. פרק ח'1 לחוק זכויות יוצרים, התשס"ח-2007 (להלן: "חוק זכויות יוצרים") קובע הסדר פרוצדורלי מפורט בעוד סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות קובע הסדר כללי. משכך, לא מדובר בהסדר שלילי;

יא. הנסיבות מצביעות על ראייה לכאורה לביצוע עוולה נגד המבקש. משכך, הנו זכאי לפרטי המעוול. העובדה שטרם הוגשה תביעה היא פרוצדוראלית, לא מהותית;

יב. ברע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומי (25.3.2010) (להלן: "פסק העניין בעניין מור") נותר סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות ב"צריך עיון" מאחר ואף אחד מהצדדים לא התייחס אליו. אין בכך לעקר אותו מתוכן;

יג. הפעולה בה אנו עוסקים, מערכת היחסים שבין המשיבה לבין המתלוננים, מצד אחד, וספק השירות שלה שהוא נילון, מצד שני, היא לא מערכת ייחודית לדין המנהלי, היא לא פעולה מנהלית מובהקת. היא פעולה המתקיימת גם בגופים פרטיים באופן מובהק. לכן, מדובר במנגנון שהוא חלק מההתקשרות החוזית בין המשיבה לבין המתלוננים, מצד אחד, ובין המשיבה לבין ספקיה, מצד שני;

יד. אמנם מדובר בפעולה שהמשיבה מחויבת לבצע מכוח החוק, אך אין בכך להפוך אותה לפעולה מנהלית ואין היא נהנית מחזקת התקינות המינהלית.

16. ואלה טענות המשיבה:

א. בתקנון המשיבה מעודדת מכבי את ציבור חבריה, כמו גם אחרים, לפנות אליה בנושאים שונים, בין היתר בנוגע ליחס ולאיכות השירות, איכות הטיפול הרפואי, תודות, זמינות תורים ועוד;

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

ב. בסעיף 14 לתקנון מכבי (נספח ו' לבקשה) נקבע כי "האחראי ישמור בסוד כל מסמך וכל מידע שהגיעו אליו עקב מילוי תפקידו, זולת אם הגילוי נחוץ למילוי תפקידו כנדרש בחוק". מסעיף זה עולה כי לאחראי שיקול דעת לקבוע האם עליו לחשוף מידע שהגיע אליו בקשר לפניות הציבור לצורך מילוי תפקידו, ולצורך זה בלבד. בנסיבות העניין, גילוי המידע אינו נדרש לשם מילוי תפקידו של האחראי;

ג. אין כל מקור חוקי אחר המחייב את מכבי לגלות את פרטי המתלוננים, וממילא פרטי זהותם אינם רלבנטיים לשם בדיקת תלונותיהם ולשם הטיפול בהם. ההפך הוא הנכון. מכבי מחויבת על פי חוק לשמור על פרטיות הפונים אליה בכלל, ושל חבריה בפרט. לעניין זה הפנתה מכבי, בין השאר, לסעיף 41 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן: "חוק ביטוח בריאות"), העוסק בשמירה על מידע ופרטיות;

ד. הזכות לפרטיות מעוגנת בסעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, כמו גם בחוק הגנת הפרטיות. סעיף 2(9) לחוק הגנת הפרטיות קובע כי "שימוש בדיעה על ענייניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה" עולה כדי פגיעה בפרטיות. בתי המשפט פירשו את התיבה "ענייניו הפרטיים של אדם" פרשנות מרחיבה, הכוללת את שמו וכתובתו של האדם (ע"א 439/88 רשם מאגרי המידע נ' ונטורה ואח', פ"ד מח (3) 821, 808 (1994); ע"ש (מחוזי י-ם) 40/93 טל צ'ק בע"מ נ' רשם מאגרי מידע, פ"מ תשנ"ו (2) 212, 218 (1995); עת"מ 24867-02-11 איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ נ' משרד המשפטים (1.8.2021); ע"פ 2135/91 מדינת ישראל נ' מלול (28.9.1993);

בענייננו, פרטי הזיהוי של המתלוננים נמסרים כדי לאפשר למכבי לזהות את המתלונן, אולם אין בה בכדי להוות הסכמה מכללא מצד המתלונן למסור את פרטיו לצד ג', המבקש להגיש תביעה כנגדו. משכך, לא מתקיימת זיקה ישירה בין המידע שהתבקש, הסיבה בגינה התבקש ומטרת השימוש בו;

ה. המבקש מנסה לעשות שימוש בפלטפורמה אותה מציעה מכבי לחבריה שלא למטרה לשמה הוקמה;

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

1. בפסק הדין שניתן בעניין מור בית המשפט העליון לא הכריע בשאלה האם ניתן ליישם את הוראות סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות לצורך מתן צו לחשיפת פרטים המצויים בידי צד ג', אולם לאחר מתן פסק הדין תוקן חוק זכויות יוצרים, התשס"ז-2007, שעניינו "חשיפת זהותו של עושה פעולה בתוכן ברשת תקשורת אלקטרונית". בהתאם לחוק, תנאי לחשיפת זהות זו היא כי התובע הוא "אדם הטוען כי הופרה זכות היוצרים שלו". חוק איסור לשון הרע אינו מכיל הסדר מקביל.

יתר על כן, הוגשה הצעות חוק שנועדו לקבוע הסדר מקביל ביחס לחוק איסור לשון הרע, אולם אלה לא התקבלו. כך הוצעה בשנת 2022 הצעת חוק איסור לשון הרע לפי הוסף מנגנון לחשיפת פרטי משתמשים ברשתות אלקטרוניות. לפי ההצעה, אדם הטוען כי תוכן שהועלה לרשת או הפצתו מהווים לשון הרע כלפיו, יהיה רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה לחשיפת המשמש שפרסם את התוכן הפוגע לכאורה.

2. בית המשפט נתן מעמד בכורה לחופש הביטוי באינטרנט, אשר הוכרה כ"כיכר העיר" החדשה, "המדיום החדש – המרחב הווירטואלי – מצוי בכל ופתוח לכל ... זהו אפוא אמצעי דמוקרטי מובהק המקדם גם את עקרון השוויון ומציב מחסום בפני התערבות שלטונית ובפועל רגולטיבית בחופש הביטוי".

בענייננו לא מדובר בביטויים פוגעניים. מדובר בתלונות אשר הפונים ציפו כי ייהנו מסודיות, אלא אם הדבר דרוש לאחראי לשם מילוי תפקידו. כאשר אדם מבקש לשמור על האנונימיות שלו עומדת לו הזכות לפרטיות כמו גם הזכות לחופש הביטוי. מכבי משמשת "כיכר העיר" במרחב האינטרנטי;

3. לא מדובר בלשון הרע – התלונה נהנית מההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, המעניקה הגנה למי שמגיש תלונה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בעניין המשמש נושא התלונה;

ט. המבקש לא הוכיח כי התלונות ביזו או השפילו אותו בדרך כלשהי;

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

י. נקודת המוצא היא שביקורת על החלטות ופעולות של רשות מנהלית תהיה ביקורת מצומצמת לבחינת קיומם של פגמים מוגדרים בשיקול הדעת המנהלי, שהרי חוקיות ההחלטה היא העומדת לבחינה ולא תבונה (דפנה ברק-ארז, משפט מנהלי, כרך ב', 620). בית המשפט אינו מתערב בנקל בהחלטה של הרשות המנהלית המוסמכת ואינו משמש כ"רשות על" (בג"ץ 311/60 י' מילר, מהנדס (סוכנות ויבוא) בע"מ נ' שר התחבורה ואח', פ"ד טו 1989 (1961));

יא. פרשנות המבקש מרוקנת מכל תוכן את מוסד התלונות, שנועד לטייב את השירות שנותנת המשיבה לחברה.

ג – דיון והכרעה

ג.1 – מסירת מידע ומסמכים המצויים בידי צד ג': המסגרת הנורמטיבית

17. סעיף 1 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1970 מסמיך את בית המשפט להזמין כל אדם ליתן עדות "שהיא קבילה ושייכת לעניין" (סעיף 1(א) לפקודת הראיות). עוד קובע הסעיף כי בית המשפט רשאי לסרב לבקשה להזמין עד אם ראה שאין בה צורך (סעיף 1(ב) לפקודת הראיות).

18. הדרך לזימון עדים ומסמכים קבועה בתקנה 83 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 [לעניין זה ראו תקנות 178 ו-183 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984; כן ראו ע"א 4810/15 מדינת ישראל - משרד הפנים נ' י.ח.מ. השקעות ונכסים בע"מ (11.8.2015), כן ראו תנג (ת"א) 28887-07-12 אילן ורדניקוב נ' שאול אלוביץ (30.4.2013); רע"א 9055/07 שירותי בריאות כללית נ' נאדר נאצר (22.11.2007)].

19. יחד עם זאת נקבע כי צו לגילוי מסמכים המצויים בידי צד ג' להליך יינתן לעיתים נדירות בלבד [לעניין זה ראו פסק הדין ברע"א 3816/15 ב.ש. ברוש הקמת פרויקטים בע"מ נגד ת.ק.ש. אלפיים (1997) בע"מ (23.8.2015); כן ראו: בגץ 6863/15 פלונית נ' פלונית (18.10.2015)].

בין החריגים לכלל לפיו צו גילוי מסמכים יינתן רק לצדדים להליך הנו מקום בו קיימת זהות בין צד ג' לבין אחד הצדדים או שצד ג' מצוי בשליטתו של אחד הצדדים או מחזיק במסמכים

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

של אחד הצדדים להליך [לעניין זה ראו: פרק (ת"א) 31618-01-18 יורוקום תקשורת בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי (13.2.2019); כן ראו פסק הדין ברע"א 1259/16 י. בראון ובניו בע"מ נ' שרון אורן אברהמי (12.4.2016); רע"א 7264/95 ראש קש נסיר בע"מ נ' דוכביץ ישראל, פ"ד מט (5) 793 (1998)], או מקום בו קיימת טענה לקנוניה בין צד ג' לבין אחד הצדדים [רע"א 8571/16 מעברות נכסים - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' מוטיבן בע"מ (19.1.2017) וכן פסק הדין בבע"מ 3542/04 פלוני נגד פלונית (20.6.2005)].

20. ביסוד החריגים עומדת התפישה לפיה יש לאזן בין האינטרסים התומכים בגילוי מלא לבין אינטרסים אחרים אשר עשויים להיות מעורבים בנסיבות העניין. לעניין זה ראו דברי בית המשפט בת"א (מחוזי ת"א) 37641-02-22 מרדכי בן יעקב נ' עופר שבת (9.10.2024), פסקה 16 להחלטה:

"העיקרון העומד מאחורי כלל הגילוי, שמקורו בתפיסה של הגינות דיונית וחתירה לחקר האמת, אינו עומד לבדו. כנגדו ניצבים ערכים אחרים, כגון הגנה על אינטרסים לגיטימיים של הצד המגלה ומניעת פגיעה בצדדים שלישיים (רע"א 7589/15 בן צבי נ' אלשיך, פסקאות 12-13 (24.1.2016)). על בית המשפט לשקול אלה לעומת אלה, מן הצד האחד את עיקרון הגילוי ומידת הרלוונטיות של המסמכים לבידור המחלוקת ומנגד את מידת ההכבדה על הצד האחר; יעילות ההליך המשפטי; פגיעה אפשרית בזכויות מוגנות ואינטרסים של הצד שכנגד וצדדים שלישיים. במסגרת מלאכת האיזון נשקלת עצמתה של רלוונטיות הגילוי, בהתאם לנסיבות והשיקולים השונים העומדים על הפרק (רע"א 3860/16 וויספרס לאנז'רה בע"מ נ' אלרוב אזור מסחרי ממילא (1993) בע"מ, פסקה 8 (22.6.2016))."

21. בענייננו, לא נטען כי קיימת זהות בין המתלוננים לבין המשיבה או כי קיימת קנוניה בין המתלוננים לבין המשיבה, מכבי.

לעניין כלל האינטרסים הרלבנטיים בענייננו והאיזון ביניהם אדרש בהמשך.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

2.ג – חוק איסור לשון הרע

22. שני הצדדים הקדישו טיעונים לשאלה האם למבקש עילה לפי חוק איסור לשון הרע כנגד המתלוננים, אם לאו.

23. בכל הנוגע לרמת ההוכחה בכל הנוגע לתביעה פוטנציאלית הנדרשת ממגיש בקשה נגד צד ג' בעתירה כי יחשוף את זהותו של אדם שבדעת המבקש לתבוע נפסק כי על המבקש להראות שסיכויו לזכות בתביעה טובים. יחד עם זאת: "אין לדרוש מהתובע להראות שהנתבע האלמוני לא יוכל להעלות בתשובה לתביעה טענת הגנה של ממש ... בהקשר זה על בית המשפט לבחון במיוחד אם הביטוי הפוגע חורג מגדר הבעת דעה מותרת ועשוי להוות לשון הרע מבלי שתעמוד לנתבע ההגנה של הבעת דעה" (ראו להלן פסק הדין בעניין מור פסקה ס"א).

24. מאחר והמשיבה לא חשפה את תוכן התלונות במלואן, לא ניתן להכריע בשאלה האם יש בתלונות משום לשון הרע. קטעי התלונות שצוטטו בתגובת המשיבה אינן כוללות טעמי לשון הרע, אולם לא ניתן להכריע בשאלה זו ללא עיון בכלל התלונות המלאות, שלא הוצגו. אף לא ניתן להכריע בשאלה האם התלונות הוגשו תוך שימוש לרעה באפשרות להגיש תלונות נגד נותן שירותים למשיבה (כפי שהיה עולה לו ניכרה זהות בין תוכן ונוסח התלונות לבין עצמן ובין לבין ה"הצעה" להגשתן). מאותו טעם לא ניתן להכריע בשאלה אם זכות התלונות להגנה לפי סעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, שכן בהיעדר התלונות לא ניתן להתייחס לשאלת תום הלב שהיא תנאי לכל אחת מההגנות המפורטות בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע.

25. משכך, לא ניתן לדחות את הבקשה על בסיס הכרעה בשאלה אם יש למבקש עילה נגד המתלוננים לפי חוק איסור לשון הרע אם לאו ומה עוצמתה של עילה זו.

3.ג – האיזון בין הזכות לשם טוב וזכות הגישה לערכאות לבין חופש הביטוי (הלכת רמי מור וסעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות)

26. שני הצדדים התייחסו בטיעוניהם לפסק הדין שניתן בפרשת רמי מור. באותו עניין נדונה בקשה של מר רמי מור כי בית המשפט יורה למשיבה, ברק 013 שירותי אינטרנט בע"מ, לחשוף את פרטי שלושה מפרסמים שפרסמו, כך נטען, לשון הרע נגד המבקש. לאחר שדן באיזון הראוי בין ההגנה על האנונימיות ברשת, על יתרונותיה בכל הנוגע לקידום חופש הביטוי והשמירה על

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

הפרטיות, לבין הזכות לשם טוב, המוגנת על-ידי חוק איסור לשון הרע, דחה בית המשפט העליון את הבקשה, תוך שקבע כי בדין הישראלי אין מסגרת דיונית מתאימה לחשיפת זהותו של גולש אנונימי באינטרנט, וכי לשם כך נדרשת הסדרה חקיקתית מפורשת.

יחד עם זאת השאיר בית המשפט (כב' השופט (בדימוס) א' ריבלין) את השאלה האם ניתן למצוא אכסניה לסמכות בית המשפט ליתן צו כמבוקש בהוראות סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות ב"צריך עיון", שכן הסעיף לא נזכר ולא נדון על-ידי מי מהצדדים (פסקה 36 לפסק דינו של כב' השופט א' ריבלין).

27. וזו לשונו של סעיף 16 סיפא לחוק הגנת הפרטיות, הקובע כדלקמן:

"לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו בתוקף תפקידו כעובד, כמנהל או כמחזיק של מאגר מידע, אלא לצורך ביצוע עבודתו או לביצוע חוק זה או על פי צו בית משפט בקשר להליך משפטי; אם הוגשה הבקשה לפני תחילת ההליך תידון הבקשה בבית משפט השלום. המפר הוראות סעיף זה, דינו – מאסר 5 שנים".

28. בית המשפט העליון חזר על ההלכה בדבר העדר מסגרת דיונית להיענות לבקשה לחשיפת זהותו של גולש באינטרנט (במקרה זה, לשם הגשת תביעה נגדו בשל הפרה נטענת של סימן מסחר) בע"א 1622/09 גוגל ישראל בע"מ נ' חב' ברוקרטוב (1.7.2010) [להלן: "פסק הדין בעניין גוגל"]. בדחותו את הבקשה ציין בית המשפט כי:

"הבדלים אלה, בין עניין מור לבין המקרה שלפנינו היום, עשויים להשפיע על האיזון הראוי בין השיקולים השונים לעניין חשיפת זהותו של גולש אנונימי, ומידת ההגנה שראוי להעניק לאנונימיות במסגרת אותו איזון אינה בהכרח זהה. אולם אין בהבדלים אלה כדי לפתור את שאלת סמכותו של בית המשפט ליתן סעד כנגד צד שלישי, אשר נגדו אין לנפגע העוולה כל עילת תביעה ישירה. ההכרעה לגבי האיזון הראוי בין השיקולים השונים מותנית ראשית בקיומה של מסגרת דיונית מתאימה להכרעה זו. אין מדובר בעניין טכני גרידא; מן הבחינה המהותית לא קיימת (לעת עתה לפחות) תביעה ללא נתבע. הכרה באפשרות לרתום את המערכת המשפטית ואת הצד השלישי לשם עריכת הליך מעין חקירתי, עוד בטרם משפט, מצריכה הסדרה חקיקתית.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

יודגש: אין בהיעדרה של מסגרת דיונית המאפשרת לחייב צד שלישי לחשוף את זהותו של מעוול כדי לאיין את קיומה של העוולה. זכות הקיימת במרחב הפיזי – קיימת גם במרחב הווירטואלי. כך לגבי זכויות קנייניות וכך לגבי הזכות לשם טוב. תחולתו של הדין פורסת עצמה גם על פרסומים ופעולות הנעשות ברשת האינטרנט, והדבר ברור. אין כל מניעה עקרונית כי פרסומים באינטרנט המוציאים דיבתו של אדם יקימו אחריות בגין עוולת לשון הרע. אלא שעל-פי הכלים המצויים בידי בית המשפט כיום, מלאכת איתור הנתבע מוטלת על שכמו של המבקש לתבוע; ואילו יצירת מסגרת דיונית המאפשרת את גיוסו של צד שלישי לצורך כך – מלאכה היא למחוקק".

גם בפסק דין זה לא התייחס בית המשפט לסעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות.

29. בפסק הדין שניתן בע"א 9183/09 The Football Association Premier League Limited נ' פלוני, פ"ד סה (3) 52 (2012), נדונה בקשה לחשוף את זהותו של פלוני, שהציע לציבור לצפות באינטרנט במשחקי כדורגל בשידור חי, למרות שלא היה בידיו היתר או רישיון להעברת שידורי המשחקים. כב' השופט א' ריבלין סבר, בהמשך לפסקי הדין בעניין מור ובעניין גוגל, כי אין מסגרת דיונית המאפשרת לבית המשפט להורות על חשיפת פרטיו של פלוני. כב' השופט נ' הנדל סבר (בדעת מיעוט) כי יש להורות על חשיפת זהותו של פלוני על בסיס קונסטרוקציה משפטית שהציע. כב' השופט ח' מלצר קבע כי יש להמתין להסדרת הסוגיה על-ידי המחוקק, אולם אם הליך החקיקה לא יקודם במהירות הראויה יהיה מקום לפיתוח הלכתית נקודתי. כן הציע שלושה מקורות סטטוטוריים למתן צו כאמור, אשר סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות אינו אחד מהם.

בסופו של דבר, דחה בית המשפט העליון את הבקשה לחשיפת פרטיו של פלוני בהעדר הסדר בחקיקה, אולם קבע כי "על המחוקק לדאוג לכך שלא לעולם חוסן, וכי ניתן יהא להיפרע ממעוולים כמו פלוני ושכמותו. בהיעדר חקיקה נידרש לפיתוח ההלכה המשפטית כמתואר בפסק דיננו".

30. במהלך השנים נעשו ניסיונות לשינוי המצב הסטטוטורי [לפירוט ההליכים ראו פסק הדין בת"א (מחוזי מרכז) 15758-06-22 יוסי דואק נ' חברת פרטנר תקשורת בע"מ (23.3.2023), סעיפים 17–19 לפסק הדין], אולם אלה לא צלחו (לרבות תיקון מוצע לחוק איסור לשון הרע) –

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

למעט תיקון מספר 5 לחוק זכויות יוצרים, במסגרתו הוסף פרק ח' 1' שעניינו: "חשיפת זהותו של עושה פעולה בתוכן ברשת תקשורת אלקטרונית".

31. במקביל, נמתחה בפסיקה ביקורת על הלכת מור, שהמרכזית בהן היא שההלכה תורמת להפיכת המרשתת ל"עיר מקלט" עבור גולשים אנונימיים, המבצעים בחסותה עוולות [ת"א (שלום כ"ס) 20419-03-21 פלונית נ' אלמוני ו-Meta Platforms Inc. Facebook Ireland Limited (5.1.2022)], סעיף 24 להחלטה]. יצוין כי באותו מקרה קבע בית המשפט כי אין בהלכת מור בכדי ללמד כי לא ניתן ליתן צו כלפי ספקית אינטרנט או חברה המפעילה רשת חברתית במרשתת לספק מידע המצוי ברשותה, גם כאשר היא אינה צד להליך. לעניין זה הבחין בית המשפט בין מקרה בו הצו המבוקש נועד לחשוף את פרטיו של גולש אנונימי, לבין מקרה בו הצו נדרש לשם אישור כי פרטיו של הגולש הינם פרטיו של בעל הדין, בפרט כאשר בעל הדין עצמו אינו מתנגד למתן הצו.

32. בפסק הדין שניתן בע"א (מחוזית ת"א) 8720-06-22 יעקב (קובי) כהן נ' ווינד תל אביב (בייקי) בע"מ (2.11.2022) התבקש בית המשפט ליתן צו המורה לנתבעת לחשוף את פרטי זהותה של פלונית אשר שכרה והשתמשה בקורקינט השייך לנתבעת ואשר פרטי זהותה מצויים אצל הנתבעת, על מנת שהתובעים יוכלו להגיש נגדה תביעה בטענה שפגעה ברכבו של אחד התובעים בעת השימוש בקורקינט וגרמה לו נזק. בית המשפט קבע כי התובע מצוי ב"ריק" משפטי - דיוני, וכי ככל שלא יוענק לתובע הפוטנציאלי הסעד המבוקש, תינזק זכות הגישה לערכאות, כמו גם תיפגע ההגנה על זכות הקניין שלו. עוד קבע בית המשפט כי:

"ישנו מגוון של נזקים הנגרמים באין רואה. רכושיים ואף גופניים. מזיק שאינו מוכן לשאת באחריות לנזק אותו גרם בהיחבא, ומסתלק מן הזירה מבלי להותיר את פרטיו, יוצא נשכר. הדעת אינה סובלת זאת. אני סבורה כי כאשר הטכנולוגיה מאפשרת זיהוי המזיק ואפשרות להטבת הנזק – כלכלי או אפילו פיזי שנגרם לתובע פוטנציאלי – יש לאפשר לו זאת."

[ראו פסקה 6 לפסק הדין, להלן: "פסק הדין בעניין בייקי"]

בית המשפט הוסיף כי לא מדובר באינטרס פרטי של הניזוק אלא באינטרס ציבורי, באשר קיימת חשיבות חברתית וציבורית בבירור זהותו של מזיק אנונימי שכזה, בבחינת "ידע כל אדם,

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

כי רכשו אינו הפקר ויש בידו אמצעים לאתר זהות את המזיק. יידע כל מזיק, כי עליו להיזהר ברכוש חברו".

לעניין סמכות בית המשפט ליתן את הצו קבע בית המשפט כי הסיטואציה הנדונה שונה מזו שעמדה בפני בית המשפט בעניין מור, באשר בעניינינו לא הגדיר המזיק בהתקשרותו עם המשיבה רצון לאנונימיות. עוד ציין בית המשפט כי בית המשפט העליון לא הכריע בשאלה האם ניתן ליישם את הוראות סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות לצורך מתן צו לחשיפת פרטים המצויים בידי צד שלישי ולפיכך לא ניתן לשלול את סמכות בית המשפט ליתן צו מכוח אותו סעיף.

33. בהמשך ניתנו החלטות נוספות בהן ניתן צו לספק שירותי תקשורת לחשוף פרטי גולש שפרסם הודעה אשר נטען כי עולה כדי לשון הרע. בהחלטה שניתנה בת"א (שלום פ"ת) 48690-01-23 חיים כהן נ' טלזר 019 שירותי תקשורת בינלאומיים בע"מ (24.5.2023) ביסס בית המשפט את סמכותו ליתן את הצו על הוראות סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות [לעניין זה ראו גם תא"מ (פ"ת) 14089-08-09 אבירם אוהד פאי נ' שלומי פנחס (26.5.2011); ת"א (ראשל"צ) 7461-01-23 בי.בי.סי. נדל"ן בע"מ נ' ביטיאייט בע"מ (28.11.2023)].

34. בפסק הדין שניתן בת"א (מחוזי חי') 9656-01-23 עופר זלצמן נ' Meta Platforms Inc (5.2.2024) סקר בית המשפט (כב' השופט ס' ג'יסי) בהרחבה את הפסיקה מהלכת מור והלאה וציין כי זו זכתה לביקורת ונשחקה ברבות השנים. בית המשפט ציין כי, ככלל, על מנת להעניק סעד לבעל דין, עליו להשתכנע כי הופרה זכות הקנויה לו כדין, והוסיף:

"מקובלים עליי, בכל הכבוד, הדברים שנפסקו בהקשר זה בעניין טלזר, שם הביע בית המשפט את עמדתו כי 'בעוד שבעניין מור נפסק כי אנונימיות בהקשר של ביקורת והבעת דעה היא אינטרס בעל ערך ראוי להגנה במישור החוקתי תחת הערך של חופש הביטוי, הרי שאנונימיות בהקשר של פגיעה בשם הטוב, ברכוש, בגוף ואף בהקשר של משלוח דברי פרסומת שיווקיים – אינה מהווה ערך ראוי להגנה במישור החוקתי ואין הצדקה לצמצם בשמה את זכות הגישה לערכאות והזכות לניהול הליך משפטי תקין והוגן. אל לו לבית המשפט, כמי שאחראי על עשיית צדק וכן על השתתת נורמות חברתיות, לאפשר שימוש לרעה ובחוסר תום לב בזכות לפרטיות ולאנונימיות ככל ושימוש זה נועד לביצוע עוולות כלפי הפרט' (ראו גם תק (טב') 16448-03-19 שמואל דהרי נ' כושר פיננסים (29.8.2019)).

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

הנה כי כן, במסגרת האיזון הראוי בין האינטרסים העומדים על הכף בעניין חשיפת זהותו של לקוח הנתבעת, אין הצדקה מבחינת האינטרס הציבורי להגנה על אנונימיות לקוח הנתבעת, אשר עשה שימוש במערכותיה לצורך מסחרי גרידא, ונראה אף כי הימנעות ממתן הצו עלולה לפגוע באופן בלתי מוצדק בזכויותיה של התובעת ובזכות הגישה שלה לערכאות, מקום בו הסתרת זהות הלקוח עלולה לאפשר לו להתחמק מאחריות לעוולה שביצע לכאורה.

עניין רמי מור שונה מעניינו בהיבט מהותי נוסף, והוא כי הגולש שפרסם את ההודעה בפורום ביקש באופן ברור לשמור על אנונימיות. בהתאם, בית המשפט העליון דן בהרחבה בשאלת חופש הביטוי והזכות לאנונימיות הנובעות מרצון זה, וציין למשל שהיכולת לשמור על אנונימיות היא לעיתים חלק מהנכונות להתבטא (בין היתר סעיפים 11–14 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ריבלין).

35. משורת הפסיקה עולה כי כאשר מאזנים בין זכות הגישה לערכאות לשם טוב לבין חופש הביטוי, בנסיבות בהן נחה דעתו של בית המשפט כי הופרה זכות של המבקש, כי למפרסם לא הייתה ציפייה לגיטימית כי זהותו לא תיחשף ובהיעדר אינטרסים נוספים או נסיבות מיוחדות, לרבות בעניין אופי השימוש שעשה המפרסם בפלטפורמה של צד ג', תינתן זכות הבכורה לאינטרסים של המבקש, הפונה לבית המשפט בבקשה לחשוף את זהותו של אותו מעוול. לבית המשפט סמכות ליתן את הצו המבוקש, בין השאר מכוח הוראות סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות.

במקרה הטיפוסי, נוספים לאינטרסים של הזכות לשם טוב, זכות הגישה לערכאות וחופש הביטוי גם אינטרס ציבורי לבל תהפוך זירת המרשתת ל"שטח הפקר", באופן המותיר בעלי דין שזכויותיהם נפגעו ללא סעד, ומעוולים, הנהנים ממסתור חוקי מפני מתן דין על מעשיהם.

36. המשיבה הפנתה להצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון – חשיפת פרטי מידע של מנוי ברשת תקשורת אלקטרונית), התשפ"ב-2022, הוספת סעיף 12א' לחוק, במסגרתה הוצע "כי אדם הטוען כי תוכן שהועלה לרשת תקשורת אלקטרונית, או הפצתו, מהווים כלפיו עוולה או הפרה לפי חוק איסור לשון הרע, יהיה רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה לחייב את ספק האינטרנט לחשוף את פרטי האדם שפרסם את התוכן הפוגע לכאורה. ... (בדומה להוראות פרק ח'1 לחוק זכויות יוצרים) וטענה כי יש לראות בדחיית הצעת החוק משום הסדר שלילי בכל הנוגע לסמכות בית המשפט ליתן את הצו המבוקש מכוח סעיף 16 לחוק הפרטיות, בבחינת גילוי דעתו של

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

המחוקק כי נדרשת הסדרת מיוחדת בכל הנוגע לחשיפת זהותו של מפרסם לשם הגשת תביעה נגדו לפי חוק איסור לשון הרע.

איני מקבלת טענה זו. לטעמי, אין בכך שהצעת החוק לא אושרה בכדי לקבוע כי סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות לא חל על נסיבות המקרה, או כי המחוקק הביע דעתו כנגד הסמכת בית המשפט ליתן צו כאמור או כי אין די בסעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות לעניין זה.

37. קבעתי, אם כן, כי, ככלל, לבית המשפט סמכות ליתן צו לצד ג' לחשיפת זהותו של מפרסם וכי ניתן לעגן סמכות זו בהוראות סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות. עוד עמדתי על גדר השיקולים הרלבנטיים שעל בית המשפט לשקול במקרה הטיפוסי.

38. ואולם, בעניינינו לא מדובר במקרה רגיל של מבקש הפונה לבית המשפט בבקשה כי חברת תקשורת תגלה פרטי גולש אנונימי. מדובר בבקשה של רופא, הנותן שירותי רפואה למשיבה, להורות למשיבה לגלות זהות מתלוננים אשר לדעתו הגישו תלונות שווא נגדו.

בנסיבות אלה, ההכרעה צריכה להתחשב גם בהוראות תקנון מכבי, זכויות וחובות הצדדים על פי התקנון, ציפיותיהם הלגיטימיות מכוח התקנון וכן שקלול כלל האינטרסים הרלבנטיים בכל הנוגע לבקשה לחשיפת זהות מתלוננים בנסיבות אלה.

4.ג – תקנון מכבי

39. ביום 1.1.1995 נכנס לתוקפו חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994 (להלן: "חוק ביטוח בריאות ממלכתי"). בגדר החוק נערכה רפורמה מקיפה בשירותי הבריאות הציבוריים בישראל. "הוראות החוק קבעו, בין היתר, את האופן בו נדרשות קופות החולים – החדשות והקיימות – לקבוע את מוסדות הקופה, סמכויותיהם ותקופת כהונתם (ראו סעיף 26(א)(2) בחוק). קופות החולים נדרשו להעביר את תקנוניהן לאישור שר הבריאות עד ליום 1.3.1997 (ראו סעיפים 26(ו)(2) ו-67 בחוק והתוספת השביעית שבו ... "ה"פ (מחוזי ת"א) 11415-02-15 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' שירותי בריאות כללית (3.5.2020), פסקה 7].

40. סעיף 26(א) לחוק בריאות ממלכתי קובע הוראות לעניין מעמד תקנון הקופה (שהיא אגודה עות'מאנית – סעיף 4 לתקנון) כדלקמן:

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

"(1) לקופת החולים יהיה תקנון אשר יקבע את זכויות חבריה, וכן דרכים להגשת תלונות ובירורן, וסדרים לתיקון ליקויים שנתגלו; בתקנון כאמור ייקבעו גם הליכים לבוררות או לפישור בתביעות של חבר, ובלבד שהליכים אלה לא יתקיימו אלא לפי בקשתו;

(2) בתקנון קופת חולים ייקבעו, בין היתר, מוסדות הקופה, וכן דרכי מינויים, סמכויותיהם ותקופת כהונתם של החברים בהם."

41. תקנון הקופה טעון אישור שר הבריאות (סעיף 26(ב)(1) לחוק בריאות ממלכתי). כך גם שינוי התקנון בכל הנוגע לעניינים המנויים בסעיף 26(ב)(2) לחוק בריאות ממלכתי. בכל הנוגע ליתרת העניינים המוסדרים בתקנון, לרבות דרכים להגשת תלונות ובירורן, די ביידוע השר בכל הנוגע לשינוי בתקנון (סעיף 26(ב)(3) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי).

42. סעיף 28 לחוק בריאות ממלכתי מוסיף וקובע כי מועצת קופת החולים תמנה אחראי לבירור תלונות החברים, "אשר יצביע על ליקויים שיתגלו בקופת החולים או בתאגיד הייעודי, לפי העניין, וימליץ המלצות לתיקונם; לאחראי יהיו הסמכויות של מבקר פנימי לפי חוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב-1992, ככל שלא נקבעו סמכויותיו בתקנון קופת החולים או בתקנות התאגיד הייעודי, לפי העניין." [ההדגשה לא במקור – ס.מ.]

43. התקנון מחייב את חברי הקופה, הם המבוטחים. עוד נקבע כי "אין לפטור את המבוטח מן החובה להתחקות אחר התקנון, משהיה ער לעצם קיומו, כתנאי למתן השירות." [ע"ע (ארצי) 1251/01 אברהם שיבר נ' שירותי בריאות כללית (12.6.2003), סעיף 9 להחלטה].

המבקש, המוגדר בתקנון (נספח ו' לבקשה) כ"נותן שירותים", הצהיר במסגרת סעיף 5א' להסכם ההתקשרות שנכרת בינו לבין המשיבה (נספח א' לבקשה) כי קרא את התקנון והתחייב לפעול בהתאם לו. עוד נקבע כי כחלק מהתקנון "ייחשב גם כל נוהל שייקבע על-ידי מכבי מזמן לזמן בקשר לזכויות חברי מכבי כלפי מכבי בגין עזרה רפואית".

44. הפרק הרביעי לתקנון עוסק ב"בירור תלונות, ביקורת והליכי בוררות ופישור". ואלה ההוראות הרלבנטיות לענייננו מפרק זה:

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

12. כל חבר בקופה זכאי להגיש תלונה. התלונה תוגש לאחראי לבירור תלונות החברים.

13. המועצה תמנה אחראי לבירור תלונות החברים כמשמעותו בחוק.

14. (א) האחראי יקיים מעקב שוטף אחר התלונות, יודא מתן תשובה על-ידי הגורם המוסמך לכך, יבחן את הליקויים המתגלים מתוך התלונות והתשובות עליהן וימליץ לקופה המלצות לתיקונם. במילוי תפקידו יפעל האחראי עלפי החוק, תקנון הקופה ונהליה.

(ב) בבחינת הליקויים העולים מתוך התלונה ייתן האחראי את דעתו לכל ההיבטים הכרוכים ו/או הנובעים מהתלונה.

(ג) האחראי יגבש המלצות לתיקון הליקויים שנתגלו על ידו.

...

(י) האחראי ישמור בסוד כל מסמך וכל מידע שהגיעו אליו עקב מילוי תפקידו, זולת אם הגילוי נחוץ למילוי תפקידו כנדרש בחוק. [ההדגשה לא במקור – ס.מ.]

45. יצוין כי הוראות סעיף 14(י) לתקנון מכבי דומות להוראות סעיף 9(ה) לחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית"), הקובע כי "בכפוף להוראות סעיף 10 חייב המבקש הפנימי לשמור בסוד כל מסמך ומידע שהגיעו אליו עקב מילוי תפקידו, זולת אם הגילוי נחוץ למילוי תפקידו כנדרש בחוק או אם הגילוי נדרש על פי כל דין." [ההדגשה לא במקור – ס.מ.]. סעיף 10 לחוק הביקורת הפנימית קובע כי כל מסמך שהכין המבקר הפנימי בעת מילוי תפקידו לא ישמש כראיה בהליך משפטי.

46. כאמור, סעיף 28 לחוק בריאות ממלכתי מפנה להוראות חוק הביקורת הפנימית בכל הנוגע לסמכויותיו של האחראי על הביקורת בקופת חולים, כל עוד לא נקבעו בתקנון הוראות בעניין זה.

בסעיף 9(ה) לחוק הביקורת הפנימית הוספה חלופה בגדרה ניתן לסטות מן הכלל של חסיון מסמכים שהגיעו למבקר, והיא "אם הגילוי נדרש על פי כל דין". חלופה זו לא מופיעה

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

בסעיף 14(י) לתקנון. משנקבעו בתקנון "הוראות לעניין זה", הרי בהתאם להוראת סעיף 28 לחוק בריאות ממלכתי, הוראות התקנון הן המחייבות, ולא חלה ההחרגה של גילוי הנדרש "על פי כל דין".

47. לשם עמידה על נפקות הוראות סעיף 14(י) לתקנון, יש לסווגן כהוראות הקובעות חסיון או סודיות ביחס לעובדות הנמסרות לאחראי ומה נפקות האבחנה לגבי קבילות אותן עובדות. במילים אחרות, האם עובדות הנמסרות לאחראי הנן חסויות, האם חלה על הממונה חובת סודיות והאם הראיות שנאספו על-ידי האחראי קבילות.

48. בית המשפט עמד על ההבחנה בין חסיון לבין קבילות, בהקשר לחוק הביקורת הפנימית, בפסק הדין שניתן ברע"א 6546/94 בנק איגוד לישראל בע"מ נ' ה' אזולאי, פ"ד מט (4) 54 (1995) [להלן: "פסק הדין בעניין אזולאי"]. באותו מקרה דן בית המשפט, בין השאר, בבקשת המשיבים כי בית המשפט יורה על גילוי דוח ביקורת פנימית של הבנק המערער. בית המשפט נעתר לבקשה והורה לבנק לגלות את המסמך. לעניין סעיף 9(ה) לחוק הביקורת הפנימית קבע בית המשפט כי בנסיבות העניין הגילוי נדרש על פי כל דין, כשהדין הוא תקנות סדר הדין האזרחי וחובת הגילוי הקבועה בהן. עוד קבע בית המשפט כי יש להבחין בין קבילות לבין גילוי, וכי אין בכך שדו"ח המבקר אינו קביל – כנגזר מהוראות סעיף 10 לחוק הביקורת הפנימית - בכדי לקבוע כי הוא חסין מפני גילוי.

49. מורם מהאמור עד כה כי ההוראה שבסעיף 9(ה) לחוק הביקורת הפנימית, הדומה, כאמור, להוראה שבסעיף 14(י) לתקנון מכבי, אינה קובעת חסיון. גם אם הראיות שבידי הממונה אינן קבילות, ולא ברור אם כך הדבר (שכן בתקנון אין הוראה מקבילה להוראת סעיף 10 לחוק הביקורת הפנימית), אין בכך לכדי למנוע את גילויין.

לעניין ההבחנה בין קבילות (Admissibility) לבין חסיון (Privilege) ראו גם: יצחק עמית, חסיונות ואינטרסים מוגנים – הליכי גילוי ועיון במשפט האזרחי והפלילי (2021) [להלן: "חסיונות ואינטרסים מוגנים", פרק ה', עמ' 393].

50. קבעתי, אם כן, כי ההוראה שבסעיף 14(י) לתקנון אינה קובעת חסיון של העובדות הנמסרות לאחראי. האם מדובר בהוראה המענגת חובת סודיות?

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

כפי שמציין כב' השופט י' עמית בספרו חסיונות ואינטרסים מוגנים, הוראות הכוללות את הביטוי "לא יגלה..." או דומה להן, הנן הוראות הקובעות חובת סודיות. ההוראה שבסעיף 14(י) לתקנון מכבי, הקובעת כי "האחראי ישמור בסוד...", נכנסת לגדר כך. חובת הסודיות אינה קובעת חסיון מפני הליכים משפטיים. לעניין זה ראו דברי השופט י' עמית:

"חובת הסודיות חלה מחוץ לכותלי בית המשפט. ברם, מאחר שקיימת חובה כללית להעיד ולהציג מסמכים כאמור בסעיף 1(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, הסודיות נעצרת בפתח אולם בית המשפט ואינה מקימה מחסום בפני דרישה חוקית למסור עדות או מסמכים. החובה למסור עדות היא אינטרס ציבורי החורג מהאינטרס הפרטי של בעל הדין... החיסיון מעניק אפוא פטור מחשיפת ראייה בפורומים של איסוף ראיות שבהם מבקשים להפוך מידע לראיה, קרי בהליכי משפט, חקירה וחיפוש, ואילו חובת הסודיות חלה כלפי כולם, גם על מידע שאין כוונה לעשות בו שימוש כראיה. הבחנה זו, בין ההליך המשפטי לבין העולם שמחוץ לאולם בית המשפט, יכול ותבוא לידי ביטוי בחוק עצמו. כך, לדוגמא, סעיף 16 לחוק הגנת הפרטיות... יש להבחין אפוא בין החיסיון, שעניינו כלפי בית המשפט וכלפי רשויות החקירה, לבין חובת הסודיות שחלה כלפי כולי עלמא, ואשר הפרתה אף עלולה לגרור סנקציות פליליות ואתיות ותביעות אזרחיות. במילים אחרות, הזכות לסודיות עומדת עד לנקודת הזמן שבה נדרשת ראייה על פי דין, והיא נעצרת בפתח חדר החקירות ואולם בית המשפט... הדין הכופה בהליך המשפטי הוא סעיף 1 לפקודת הראיות. לכך יש להוסיף, בהליך האזרחי, את הוראות הגילוי והעיון בתקנות סדר הדין האזרחי, בצירוף התקנה המחייבת עד שזומן להתייצב עם המסמכים שברשותו... ומזווית נוספת: החיסיון הוא זכות יתר שניתנת לויתור על-ידי בעל החיסיון. סודיות אינה זכות יתר, אלא איסור על גילוי מידע על מנת למנוע את חשיפתו לציבור או חלקו, ותוכן המידע הוא שחוסה תחת מעטה הסודיות.

בשורה התחתונה: חובת סודיות המוטלת על אדם – אם מכוח הדין, מכוח כללי אתיקה או מכוח הסכמה חוזית – אינה עומדת בפני דרישה חוקית למסור עדות או מסמכים במהלך הליך שיפוטי. לכן, בהליכי גילוי ועיון במסגרת הליך אזרחי או פלילי עשוי בית המשפט לכפות מסירת מסמך או מידע, על אף חובת הסודיות אשר חלה על המחזיק במידע או במסמך. סודיות לחוד וחיסיון לחוד, ונקודת המוצא היא חובה כללית להעיד ולהציג מסמכים, בכפוף לחסיונות למיניהם או לערכים מוגנים אחרים, כמו זכותו של אדם לפרטיות." (חסיונות ואינטרסים מוגנים, עמ' 406-407)

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

[לעניין הבחנה זו ראו גם דברי כב' השופט א' ריבלין בע"מ
6013/04 מדינת ישראל, משרד התחבורה נ' חברת החדשות
הישראלית בע"מ, פ"ד ס (4) 60 (2006) (סעיף 18 לפסק הדין)]

51. עוד מציין כב' השופט י' עמית בספרו חסיונות ואינטרסים מוגנים, כי בעוד ביחס לחסיונות אנו נוהגים להבחין בין חיסיון מוחלט לבין חיסיון יחסי, לא כך באשר להוראות סודיות, וזאת לא רק מאחר שהוראות הסודיות כפופות לגילוי בהליכי משפט על פי דין, אלא מאחר שהוראת הסודיות עצמה מתירה לעיתים גילוי בנסיבות ובמקרים מסוימים (שם, בעמ' 409).

כך, בענייננו, החריג סעיף 14(י) לתקנון מחובת הסודיות פעולות הנדרשות לשם מילוי תפקידו של האחראי – חריג שאינם מתקיים בענייננו.

52. כן מציין כב' השופט י' עמית בספרו חסיונות ואינטרסים מוגנים, כי במקרים מסוימים מצאה הפסיקה ליצור חיסיון הלכתי מתוך הוראת הסודיות. כך הדבר מקום בו הגיע בית המשפט, בהליך של פרשנות, למסקנה שלאור תכליתה של הוראת הסודיות יש להרחיבה גם אל ההליך המשפטי (שם, עמ' 410). לעניין זה הבחין בית המשפט בין חובת סודיות שמקורה בחוק לבין חובת סודיות שמקורה בהתחייבות אישית או בהסכמה חוזית שנטלו על עצמם צדדים. יחד עם זאת מציין כב' השופט י' עמית כי:

"הובעה הדעה שיש להבחין בין תניה חוזית מעין זו לבין תניה חוזית שמקורה בתקנון, שהיא תניה 'חזקה' יותר' ... יש אפוא להבחין בין חובת סודיות שמקורה בהסכמה חוזית של הצדדים, וככזו היא 'פרטית' במהותה ובמצב הדברים הרגיל אינה מקימה חיסיון, לבין חובת סודיות שמקורה בהסכמת הצדדים אך בבסיסה אינטרס ציבורי, כמו קיומה של מערכת בנקאית שמבוססת על יחסי אמון וסודיות, כפי שנקבע בעניין סקולר." (שם, עמ' 411-412)

53. בענייננו, מקור חובת הסודיות בתקנון (סעיף 14(י) לתקנון) כמו גם בחוק בריאות ממלכתי, הקובע בסעיף 41 כדלקמן:

"(א) מסירת מידע ונתונים לפי הוראות חוק זה לא תיעשה אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראותיו, ותוך הגנה על הפרטיות של המבוטח ושמירה על הסודיות של המידע הרפואי הנוגע לו.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

(ב) כל אדם שהגיע אליו מידע לפי חוק זה לגבי מבוטח תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, ישמרו בסוד ולא יעשה בו כל שימוש ולא יגלה אותו לאחר, אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראות חוק זה, ובכפוף להוראות כל דין או על פי צו בית משפט".

הוראות אלה משתלבות עם הוראות סעיף 14(י) לתקנון, המכפיפות את חובת הסודיות של האחראי לפעולות הנדרשות לשם מילוי תפקידו, כמו גם עם הוראות סעיף 2(9) לחוק הגנת הפרטיות. איני סבורה כי ניתן לומר כי הגילוי נדרש לשם מילוי תפקידו של האחראי. היפוכו של דבר, האחראי מתנגד לגילוי זהות המתלוננים כפי שעותר המבקש.

54. למען השלמת התמנה אציין כי בפסק הדין שניתן בעניין סקולר [רע"א 1917/92 יעקב סקולר נ' ניצה ג'רבי, פ"ד מז(5) 764 (1993), להלן: "פרשת סקולר"] קבע בית המשפט כי חובת הסודיות הסטוטורית הקבועה בסעיף 2(8) לחוק הגנת הפרטיות ומעמדה של הזכות לפרטיות כזכות יסוד מחייבים לתת לחובת הסודיות החוזית של הבנק משמעות ונפקות, "מעבר למתחייב מחובת סודיות חוזית שנעדר ממנה היסוד הציבורי...". ואולם, "יש שחיסיון זה מתנגש עם ערך חברתי וחיוני אחר של עשיית משפט צדק. האם ייסוג אז החיסיון, הבא להגן על הזכות לפרטיות שהחברה מעוניינת כי תישמר, מפני האינטרס החיוני האחר שהוא נשמת אפה של מדינה מתוקנת?" ביחס לשאלה זו קובע בית המשפט:

"... אין לומר, כי לזכות לפרטיות מעמד של בכורה בכל מקרה, אלא יישומו של חוק הגנת הפרטיות כרוך באיזון בין שני האינטרסים המנוגדים, שעליהם עמדנו קודם (על הצורך 'באיזון אינטרסים בין זכותו של אדם לפרטיות לבין זכותו של הציבור להשיג מידע למטרה זו או אחרת ...', עמד השופט בך בע"פ 527 480/85 קורטאם נ' מדינת ישראל, בעמ' 691, וכן פרופ' ז' סגל, 'הזכות לפרטיות למול הזכות לדעת' עיוני משפט ט (תשמ"ג-מ"ד) 175, 177).

שאם לא נגיע לנוסחת איזון בין שני הערכים, כי אז נקעקע את יסוד קיומה של מערכת השיפוט. ...

עניין לנו, אם כן, בחיסיון יחסי, שיש לאזנו על-פי מידת הפגיעה בכל אחד מן האינטרסים המתנגשים. ודוק, בדברנו על איזון לא נתכוונו רק לשימוש שיעשה בית המשפט בהוראת סעיף 39 לפקודת הראיות [נוסח חדש], אלא גם על עדות של בנקאי בבית המשפט, כשהוא נדרש לגלות חשבונות בנקאיים, לאחר שהוזמן

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

כעד 'לפי צו בית המשפט שניתן מטעם מיוחד', כאמור בסעיף 38 לפקודת הראיות [נוסח חדש]. שהרי אין נפקא מינה לסוגייתנו בין כל אחת משתי הדרכים לגילויי החשבונות.

מהאיזון האמור מתחייב כי השאלה הראשונה שעל בית המשפט להשיב עליה היא מידת החיוניות והחשיבות של המידע המצוי בחשבונות הבנק, להכרעה במחלוקת שבין הצדדים (בהנחה כי כתב התביעה מגלה עילת תביעה).

שנית, על בית המשפט לתת דעתו אם הונחה תשתית ראייתית לכאורית המצדיקה את גילויי החשבונות, שכן לא די בטענה בעלמא בדבר הרלוונטיות והחיוניות של החשבונות, העלולה להיות מסווה ל'דיג ראיות'.

שלישית, על הצד המבקש גילויי חשבונות הבנק לשכנע את בית המשפט כי אין בידיו להישען על ראיות חלופיות, שאין בהן פגיעה בפרטיות.

ורביעית, היקפו של גילויי החשבונות אסור לו שיחרוג מעבר למתחייב לעשיית צדק באותו הליך שיפוטי.

כל זאת אמרנו לעניין גילויי חשבונותיו של מי שהוא צד להתדיינות, כשהאחרון מתנגד לכך (שהרי החיסיון הוא שלו, ומשוויתר עליו אין בידי הבנק כל פתחון פה). ואילו לעניין חשבונותיו של זר להתדיינות, את אלה ניתן לגלות 'בנסיבות נדירות ביותר' (כאמור בהלכת גוזלן, בעמ' 565), שהיית ממצממן בעיקר לנסיבות בהן נטען - והובאה ראיה לכאורית לטענה זו - כי החשבון הבנקאי הוא למעשה חשבוננו של בעל הדין, אף שאינו רשום על שמו, או כי בעל הדין העביר כספים לחשבוננו של אותו צד שלישי שלא בתום לב ובמטרה להסתיר עובדה זו, תוך שיתוף פעולה עם בעל החשבון. כל זאת לאחר שניתנה לצד השלישי, העלול להיפגע, הזדמנות להשמיע טענותיו והסתייגותיו לגילוי. " [ההדגשה לא במקור – ס.מ.]

55. ונחזור לענייננו.

המבקש עותר לגילויי שמותיהם של אנשים אשר הגישו תלונה נגדו למשיבה, ואינם צד להליך זה, על מנת שהמבקש יוכל לשקול הגשת תביעה נגדם לפי חוק איסור לשון הרע.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

גם אם אניח כי התלונות מבססות עילה לפי חוק איסור לשון הרע, כי אין למבקש אפשרות אחרת לקבל את שמות המתלוננים וכי הבקשה חיונית ומידתית, יש לבחון האם איזון האינטרסים בנסיבות העניין מצדיק חסיון הלכתי של המידע המצוי בידי צד ג', היא המשיבה.

56. באיזון בין האינטרסים התומכים בגילוי זהות המתלוננים (זכות הגישה לערכאות והזכות לשם טוב) לבין האינטרסים השוללים גילוי כאמור (הזכות לפרטיות, חופש הביטוי ושמירה על מוסד התלונות) סבורני כי בנסיבות העניין יש ליתן בכורה לאחרונים. בנסיבות אלה, יש ליתן להוראות הסודיות נפקות של חסיון, המונע גילוי של הפרטים בהליך המשפטי.

ואסביר.

57. אשר לזכות המבקש לשם טוב אציין כי בשים לב לכך שרק האחראי על תלונות הציבור במשיבה או מי מטעמו נחשפו לפרסומים, משקל הפגיעה הנטענת בזכות, בנסיבות העניין, פחות. התלונה אמנם נכנסת לגדר פרסום בהתאם לסעיף 2(ב) לחוק איסור לשון הרע. יחד עם זאת, יש לתת משקל לכך שהאדם אליו הגיע הפרסום הוא אדם שכפוף לחובת סודיות בנסיבות בהן העיון בפרסום נעשה לשם מילוי תפקידו על פי חוק. זאת ועוד, אין כל אינדיקציה לכך שהתלונות כוללות לשון הרע ו/או כי אין נהנות מההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע.

גם משקלה של זכות הגישה לערכאות בנסיבות העניין, בהן מדובר בתלונות שלא פורסמו, אף לא לעיני המבקש, שאינו יודע תוכן, ואף הוחלט שלא לנקוט בצעדים כנגד המבקש בגין התלונות ואף לא ברור כל אם בוצעה עוולה כנגד המבקש – הנו פחות.

לא להוסיף כי בנסיבות העניין אין עניין ציבורי בגילוי זהות המתלוננים ואף אין אינדיקציה לכך שבוצעה עוולה נגד המבקש, בין אם משום שהתלונות לא כוללות לשון הרע ובין אם משום ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע – עניין שלא הוברר בפניי.

מנגד, בנסיבות של הגשת תלונה לאחראי בקופת חולים יש ליתן, לטעמי, לפרטיות משקל יתר, גם אם לא מדובר בתלונה הנוגעת לעניינים רפואיים. סבורני כי הציפיה הלגיטימית של מי שמגיש תלונה לאחראי על תלונות הציבור בקופת חולים היא כי זהותו לא תיחשף, אלא בהסכמתו, בוודאי שלא על מנת שניתן יהיה להגיש נגדו תביעה. מתן צו כאמור בנסיבות העניין יהווה בגידה באמון של חברי הקופה בכלל, והמתלוננים בפרט, במוסד תלונות הציבור, יפגע

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 46379-11-24 עמוס סבו נ' קופת חולים מכבי

באפקטיביות של מוסד תלונות הציבור ובאפשרותו לפעול בצורה חופשית ויעמוד בניגוד להוראות סעיף 2(9) לחוק הגנת הפרטיות הקובע כי שימוש במידע פרטי שלא למטרה לשמה נמסר מהווה פגיעה בפרטיות.

בנסיבות בהן משקל האינטרסים התומכים בגילוי הנו פחות ומשקל האינטרסים השוללים אותו הנו רב, גובר ידם של האחרונים.

58. לזאת יש להוסיף כי משמדובר בבקשה המופנית לצד ג' למסור מידע, הרי רק בנסיבות חריגות ומיוחדות יינתן צו כמבוקש. בנסיבות העניין, לרבות העובדה כי המידע נמסר לעיון האחראי בלבד, לשימוש למילוי תפקידו בלבד ובכפיפות לחובת הסודיות, ולכך שאין אינדיקציה לכך שהתלונות כוללות לשון הרע על המבקש, ובשים לב לפגיעה במוסד תלונות הציבור ופעילותו, אין עילה לתן צו כמבוקש.

הלכנו, אם כן, כברת דרך, וחזרנו להתחלה. בנסיבות העניין, מאזן האינטרסים שוקל כנגד מתן צו המחייב צד ג', היא המשיבה, למסור למבקש את המידע המבוקש.

59. מורם מהאמור עד כה כי הבקשה נדחת.

המבקש ישלם למשיבה שכר טרחת עורך דין בסך 3,000 ש"ח.

המזכירות תשלח את ההחלטה לב"כ הצדדים ותסגור את התיק.

ניתנה היום, כ"ד בטבת, התשפ"ה, 24 בינואר, 2025, בהעדר הצדדים.

סיגלית מצא, שופטת

